

Aan
Van

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Afdeling Politieke Ambtsdragers en Weerbaarheid

nota

Rapportage quick scan naar ervaringen van professionals
bij het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000430033

Datum
30 augustus 2024

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)

2

Aanleiding

- Naar aanleiding van de analyse van de AIVD, NCTV en NP naar de soevereine beweging in Nederland¹ en naar aanleiding van vragen van gemeenten en andere overheidsorganisaties heeft BZK opdracht gegeven tot een verkenning naar ervaringen bij het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren. Gemeenteambtenaren en andere lokale professionals hebben al ervaring en praktische wijsheden opgedaan in het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren, om die te delen heeft BZK opdracht gegeven aan Avans Hogeschool voor deze verkenning.
- Gemeenten (en ook organisaties als de Belastingdienst en het CJIB) hebben behoefte aan handelingsperspectief voor het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren. Niet alleen vanuit veiligheidsperspectief, maar ook met het oog op het herstellen van verbinding met de overheid en de zorgplicht van gemeenten voor hun inwoners.
- De verkenning is eind juni afgerond en is klaar voor verzending naar de Kamer en online publicatie;

Geadviseerd besluit

- Akkoord met het verzenden van de aanbiedingsbrief en de rapportage van de quick scan aan de Tweede Kamer;

Kern

- In de aanbiedingsbrief beschrijft u de aanleiding van de quick scan en de belangrijkste behoefte die uit het onderzoek volgt, namelijk de behoefte aan ondersteuning vanuit de Rijksoverheid. U informeert de Kamer over het ondersteuningsaanbod voor lokaal bestuur dat u samen met de VNG en Expertise-Unit Sociale Stabiliteit heeft opgezet voor het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren;

Toelichting

Belangrijkste inzichten uit de quick scan

- Doel van het onderzoek is om reeds opgedane ervaringen bij lokale ambtenaren en professionals te inventariseren;

¹ [Met de rug naar de samenleving - Een analyse van de soevereinenbeweging in Nederland | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

- Ambtenaren en professionals gaan op dit moment niet op een eenduidige manier om met soevereinen. Zij vinden het lastig deze groep te definiëren en aan te geven wanneer gedrag problematisch wordt;
- Belangrijkste wijsheden:
 - Ambtenaren en professionals benadrukken het belang van laagdrempelig contact en open gesprekken; waarbij het van groot belang is te luisteren naar de zorgen en de grieven van soevereinen
 - Tegelijkertijd is het van belang om in het achterhoofd te houden dat een deel van de soevereinen geweldsbereid kunnen zijn. Belangrijk om duidelijke grenzen te stellen en voorzorgsmaatregelen te nemen;
- Belangrijkste knelpunten bij het omgaan met soevereinen zijn:
 - Ambtenaren worden als vijand gezien, dit maakt gesprekken extreem lastig;
 - Soevereine beweging is zeer diffuus en divers. Dit maakt het moeilijk om mensen in de beweging te herkennen en om beleid te vormen;
 - Er ontbreekt overzicht van betrokken partners, hun taken en bevoegdheden. Mede hierdoor ook onduidelijkheid over informatiedeling;
- Ambtenaren en professionals ervaren verschillende praktische en ethische dilemma's. Een praktisch dilemma is dat het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren vraagt om maatwerk, terwijl de systemen en processen van gemeenten juist zijn vastgelegd. Ethische dilemma's spelen bij het nemen van ingrijpende maatregelen, zoals een uithuisplaatsing van kinderen. Dit kan een opgebouwde vertrouwensrelatie ernstig beschadigen en een soeverein versterken in het gedachtengoed;
- Aanbevelingen aan BZK:
 - Faciliteer een lerend netwerk van lokale professionals die zich bezighouden met soevereinen;
 - Zorg voor heldere positionering van het thema soevereinen binnen de (landelijke) overheid in relatie tot andere (sociaal-maatschappelijke) thema's zoals maatschappelijke onrust en polarisatie;
 - Coördineer het beleid samen met andere verantwoordelijke ministeries en beschouw het thema soevereinen niet enkel als een veiligheidsvraagstuk;

Onze referentie
2024-0000430033
Datum
30 augustus 2024

Communicatie

- De quick scan wordt online gepubliceerd op www.kennisbankopenbaarbestuur.nl en op de website van het Ondersteuningsnetwerk Maatschappelijke Onrust op de pagina 'publicaties';
- BZK en VNG organiseren in het najaar een webinar voor gemeenteambtenaren over het omgaan met mensen die zich soeverein verklaren. De inzichten uit de quick scan staat centraal;
- In Sozio (vakblad voor het sociaal domein) verschijnt een artikel van de hand van de onderzoekers van Avans waarin ze aandacht besteden aan de inzichten uit de verkenning. De tekst wordt met BZK afgestemd;
- Documenten met betrekking tot beleidsvorming over het omgaan met soevereinen zijn opgevraagd middels een Woo-verzoek van een journalist. De documenten inzake opdrachtverstrekking van deze quick scan zijn daar onderdeel van.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2024-0000430033

Datum
30 augustus 2024

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief	
2	Rapportage quick scan	